

Tarixi olduğu kimi göstərmək peşə borcumuzdur

"Mənim üçün tarix elminin öz fəlsəfəsi var. Yaşanılan, geridə qalan hər dəqiqə özü bir tarixdir. Həmişə düşünmüşəm ki, gərək elə ömür yaşaya-san ki, dönüb geri baxanda "mən bu ömrü layiqincə yaşaya bildim" deməyə sözün olsun. Hələ kiçik yaşlarımdan tarix elminə xüsusi marağım olub. Tarix həqiqəti, gerçəkliyi sevir... Ömrümün uşaqlıq çağlarından evdə valideynlərimdən, məktəbdə müəllimlərimdən ən çox eşitdiyim söz ya torpaqlarımızın işğal olunması, ya da tariximizin saxtalaşdırılması idi...

Bilirdim ki, tariximizə dil uzadanlar indidə torpağımıza əl uzadırlar. İllərdir özlərinin saxta, qondarma tarixlərini "yaradanlar", tarixi saxtalaşdıranlar, guya Qafqazın ən qədim sakinləri olduqlarını iddia edənlər "tarixi vəhşiliklər" edirdilər. Oxuduqlarım, eşitdiklərim məni çox düşündürürdü. Orta məktəbi bitirəndə konkret olaraq tarixçi olacağım, yurdumun tarixini tədqiq edəcəyim haqqında qərar verdim, ömrümü, həyat yolu-mu tarixə bağladım".

Həmsöhbətimiz AMEA-nın Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunda Albanşünaslıq Elmi Mərkəzinin Qafqaz Albaniyasının maddi mədəni irsinin arxeoloji tədqiqi sektorunun müdiri, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Taleh Əliyevdir. Taleh Vasif oğlu Əliyev 1986-cı ildə Mingəçevir şəhərində anadan olub. 2004-cü ildə Mingəçevirdə 1 saylı tam orta məktəbi bitirdikdən sonra elə həmin il Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Tarix fakültəsinə qəbul olunub. 2008-ci ildə ali təhsilinin bakalavr pilləsini başa vurduqdan sonra elə həmin ildə Bakı Dövlət Universitetinin Tarix fakültəsinə Arxeologiya və Etnoqrafiya ixtisası üzrə magistr pilləsinə daxil olub. Taleh Əliyev 2010-cu ildə universitetin magistratura pilləsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib.

Taleh deyir ki, universitetdə oxuduğum illər arxeologiya elminə olan marağım və sevgim daha da artdı. Gördüm ki, düşmənlərimiz daha çox Qafqaz Albaniyasının tarixini saxtalaşdırmaqla məşğuldurlar. Tələbələrindən etibarən alban dövrü abidələrində arxeoloji tədqiqatlarda iştirak etməyim isə bu elmə olan diqqətimi daha da artırdı. Elmi fəaliyyətim Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunda ilk Orta əsrlər arxeologiyası şöbəsində başlamışam. Albanşünaslığa olan elmi maraq hər zaman mənim üçün həmin dövr abidələrinin araşdırılmasını aktuallaşdırıb. Saxtakar qonşuların Azərbaycanın alban dövrü abidələrinə hər zaman iddiası, onların saxtalaşdırılması cəhdləri məni narahat edən məqam olub. Azərbaycan xalqının maddi-mədəni irsinin tədqiqi və həmin mirasın əsl sahiblərinin xalqımızın olmasının reallığı bu abidələrin öyrənilməsi baxımından mənim üçün hər zaman prioritetdir.

Gənc alim çalışqanlıq, elmi axtarışları öz bəhrəsini verməkdədir. Taleh 2014-cü ildə arxeologiya ixtisası üzrə dissertasiya müdafiə edərək tarix üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə sahib olub. 2019-cu ildə isə arxeologiya ixtisası üzrə dosent elmi adına layiq görülüb. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyət Heyətinin 2014-cü ildə "Elmi fəaliyyətdə fərqlənməyə görə" fəxri fərmanı, 2019-cu ildə isə Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının "İlin peşəkar gənci" adını alıb. Hazırda "Qafqaz Albaniyasının arxeoloji abidələri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası üzərində çalışan arxeoloq-alim elmi axtarışlarını uğurla davam etdirərək Şimal-Qərbi Azərbaycanın alban dövrü arxeoloji abidələri ekspedisiyasının rəhbəri kimi bölgədə yerləşən antik və ilk Orta əsr abidələrinin tədqiqi ilə məşğuldur. Alimin tədqiqat obyekti Albaniyanın antik və ilk Orta əsr yaşayış yerləri, qəbir abidələri, müdafiə istehkamları və qalalarıdır.

2013-2014-cü illərdə Azərbaycan-Fransa Beynəlxalq arxeoloji ekspedisiyanın üzvü olan gənc arxeoloq-alim indiyə kimi Oğuz, Qax, İsmayılı, Salyan, Gəncə, Goranboy, Göygöl, Şamaxı, Qəbələ, Ağdam, Tərtər, Lerik və digər rayonlarda aparılan arxeoloji qazıntı və çöl-tədqiqat işlərində müntəzəm olaraq fəal iştirak edib. Son illər isə Qırçaq-təpə (Qax), Torpaqqala (Qax), Tərkəş (Oğuz) və digər abidələrdə arxeoloji tədqiqat işləri aparılan ekspedisiyaya müntəzəm olaraq rəhbərlik edib. Taleh Əliyev deyir ki, arxeologiya elmi daim hərəkətdə olmağı, axtarışı sevən elmdir. Elmlə məşğul olduğum bu illərdə gəldiyim qənaət budur ki, çalışqan adam uğur qazanır.

Taleh Əliyev çoxlu məqalənin, 2 monoqrafiyanın müəllifidir. İngilis, rus və alman dillərini bilir. Vətəni, milləti, tariximizi sevən iki vətənpərvər övlad böyüdü. Taleh deyir ki, mən bu vətənin əli qələmli əsgəriyəm. Ermənilərin uydurduqları saxta tarixi araşdırıb, tədqiq edib, tarixi olduğu kimi yazmaq bizim bu vətən qarşısındakı borcumuzdur.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*